

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : B.05.0.MAH.0.06.01.00/
Konu : Çevre düzeni planı

/ /2009

ADİYAMAN İL ÖZEL İDARESİNE

İlgi: Bayındırlık ve İskan Bakanlığının 06/10/2009 tarihli ve 8698 sayılı yazısı.

İlgi yazıda, iliniz özel idaresince belediye mücavir alanı dışında kalan alanlarda yapılacak olan çevre düzeni plan değişikliğinin il genel meclisi tarafından onaylandıktan sonra, belediye meclisi onayı gerekip gerekmediği konusunda tereddüde düşüldüğü belirtilmiş, 27/08/2009 tarihli ve 9867 sayılı yazınız Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun ne şekilde uygulanacağına ilişkin görüş almak üzere Bakanlığımıza iletilmiştir.

Konuyla ilgili olarak;

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 6 ncı maddesinin (a) bendinde “Gençlik ve spor Sağlık, tarım, sanayi ve ticaret; Belediye sınırları il sınırı olan Büyükşehir Belediyeleri hariç ilin çevre düzeni plânı, bayındırlık ve iskân, toprağın korunması, erozyonun önlenmesi, kültür, sanat, turizm, sosyal hizmet ve yardımlar, yoksullara mikro kredi verilmesi, çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları; ilk ve orta öğretim kurumlarının arsa temini, binalarının yapım, bakım ve onarımı ile diğer ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin hizmetleri il sınırları içinde yapmakla görevli ve yetkilidir.” denilmiştir,

Yine aynı maddenin dördüncü fıkrasında “İl çevre düzeni plânı; valinin koordinasyonunda, büyükşehirlerde büyükşehir belediyeleri, diğer illerde il belediyesi ve il özel idaresi ile birlikte yapılır. İl çevre düzeni plânı belediye meclisi ile il genel meclisi tarafından onaylanır. Belediye sınırları il sınırı olan Büyükşehir Belediyelerinde il çevre düzeni planı ilgili Büyükşehir Belediyeleri tarafından yapılır veya yaptırılır ve doğrudan Belediye Meclisi tarafından onaylanır.” hükmü getirilmiştir.

Ayrıca, aynı Kanunun 10 uncu maddesinin (c) bendinde “Belediye sınırları il sınırı olan büyükşehir belediyeleri hariç il çevre düzeni plânı ile belediye sınırları dışındaki alanların imar plânlarını görüşmek ve karara bağlamak” İl genel meclisinin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

Bu hükümler çerçevesinde, belediye mücavir alanı içindeki 1/25.000 ölçekli çevre düzeni plan değişiklikleri belediye meclisi ile il genel meclisi tarafından onaylanırken, belediye mücavir alanı dışındaki alanlarda ise, il genel meclisi tarafından onaylandıktan sonra belediye meclisi onayına gerek olmadığı değerlendirilmektedir.

Bilgilerinize rica ederim.

Ercan TOPACA
Vali
Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : B.05.0.MAH.0.06.01.00/25477-40519
Konu : Bursa 1/100.000 ölçekli çevre planı.

7 / 10 /2009

BURSA İL ÖZEL İDARESİNE

İlgi :10/03/2009 tarihli ve 1653 sayılı yazınız.

İlgi yazınızda, İliniz 1/100.000 ölçekli 2020 yılı Çevre Düzeni Planınının 19/01/1998 tarihinde sivil toplum örgütleri, meslek odalarının katılımıyla Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa Valiliği (Bayındırlık ve İskan Müdürlüğü) ve Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından ortaklaşa hazırlanarak, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından onaylandığı, 08/05/2003 tarihine kadar çevre düzeni planlarının onay ve değişiklik işlemlerine dair yetkinin Bayındırlık ve İskan Bakanlığına ait olduğu, 4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 2/h ve 10/c maddeleri uyarınca bu tarihten itibaren çevre düzeni planlarını hazırlamak, hazırlatmak, onaylamak ve uygulamasını sağlamak görevinin Çevre ve Orman Bakanlığına verildiği belirtilmiştir.

Ayrıca, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı (Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü) 13/10/2003 tarihli yazısı ile 4864 sayılı Kanun ve 3194 sayılı İmar Kanununun 9 uncu maddesi çerçevesinde 1/100.000 ölçekli, Bursa 2020 yılı Çevre Düzeni Planınının adını ve bazı maddelerini "Plan Notu Değişikliği" kapsamında değiştirdiği, bu değişiklik ile ilgili bir başvurunun bulunmadığı ve söz konusu planın plan ölçeği itibarıyla 4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun Geçici 6 ncı maddesi kapsamında olduğu, bu işlemin yasal dayanaktan yoksun olduğu, bu durumun 03/04/2008 tarih 2557-20587 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığının yazısında da belirtildiği,

Bursa Büyükşehir Belediye Başkanlığının, 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ile birlikte büyükşehir belediye sınırlarının genişlediği ve 5216 sayılı ve 5302 sayılı Kanunlar neticesinde yürürlükte olan Bursa 2020 yılı Çevre Düzeni Planı hükümlerinin bu kanunlar doğrultusunda revize edilmesi gerekliliğini bildirdiği, bu doğrultuda Bursa Büyükşehir Belediye Meclisince 17/11/2005 tarihinde planın revize edilmiş olduğu ve 5302 sayılı Kanunun 6 ncı maddesine istinaden plan revizyonu ile ilgili kararın 07/03/2006 tarihinde Bursa İl Genel Meclisince alındığı,

Yine, Bursa İli Yenişehir İlçesi Burcum Köyünde kurulması planlanan çimento fabrikasına ilişkin olarak, ilgili kurum ve kuruluşların uygun görüşleri alınarak hazırlanan Bursa 2020 yılı Çevre Düzeni Plan değişikliği İl Genel Meclisininin 09/10/2008 tarihli kararı ile onaylandığı, yapılan itirazlar değerlendirildiği, 06/01/2009 tarihli karar ile plan değişikliğinin kesinleştiği belirtilmiş, Bayındırlık ve İskan Bakanlığının bu plan değişikliği ile ilgili olarak yetkinin "1/100.000 ölçekli Bursa Metropolitan Alan Planı" kapsamında Bayındırlık ve İskan Bakanlığına ait olduğunu belirtmesi karşısında tereddüte düşüldüğünden, görüş talebinde bulunulmuştur.

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı (Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü) ile Çevre ve Orman Bakanlığının aynı konudaki durumları inceleyen Başbakanlık Hukuk Müşavirliğininin 14/10/2008 tarih 4626 sayılı görüşünde;

"Çevre Düzeni Planı ile ilgili yetkili makamlar 2872 sayılı Çevre Kanununun 9/b; 4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 2/h ve 10/c;

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 6/a-b, 10/c; 5393 sayılı Belediye Kanununun 18/c maddelerinde belirtilmiştir.

Söz konusu hükümlere göre bölge ve havza bazında 1/50.000-1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı yapılmasıyla ilgili usul ve esasları belirlemek üzere yönetmelik çıkarmaya ve bu planları hazırlamaya veya hazırlatmaya, onaylamaya ve uygulanmasını sağlamaya Çevre ve Orman Bakanlığı yetkilidir. İl Çevre Düzeni Planları ise, valinin koordinasyonunda, büyükşehirlerde büyükşehir belediyeleri, diğer illerde il belediyesi ve il özel idaresi ile birlikte yapılmakta, belediye meclisi ile il genel meclisi tarafından onaylanmaktadır. Belediye sınırları il sınırı olan Büyükşehir Belediyelerinde il çevre düzeni planları ilgili Büyükşehir Belediyeleri tarafından yapılmakta veya yaptırılmakta ve doğrudan Belediye Meclisi tarafından onaylanmaktadır.

Öte yandan her ne kadar 3194 sayılı Kanunun 5 inci maddesinde “çevre düzeni planı” tanımı getirilmiş ise de, Kanunda bu planın hangi makam tarafından ve ne şekilde hazırlanacağı konusunda hiçbir hükme yer verilmemiştir. Kaldı ki 2872 sayılı Kanundaki bölge ve havza bazındaki çevre düzeni planlarıyla ilgili değişiklik 3194 sayılı Kanundan sonraki tarihli ve özel düzenleme niteliğinde olup, 5302 ile 5393 sayılı Kanunlardaki il çevre düzeni planlarıyla ilgili hükümlerde 3194 sayılı Kanuna göre daha sonraki tarihtir. Tüm bu Kanunlarda gerek bölge ve havza bazında, gerekse il bazında çevre düzeni planları, yetkili makamları ve ne şekilde yapılacağı belirtilmiştir.

Bölge ve havza bazında 1/50.000 - 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planlarını yapmaya, onaylamaya, bu planların yapılmasına ilişkin esas ve usulleri belirlemeye Çevre ve Orman Bakanlığı, İl Çevre Düzeni Planlarını yapmaya ve onaylamaya ise 5302, 5393 ve 5216 sayılı Kanunlarda belirtilen makamlar yetkilidir.

Yasa koyucu tarafından bölge ve havza bazında 1/50.000-1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planlarının hangi esas ve usullere göre yapılacağını belirleme görevi ve yetkisi de Çevre ve Orman Bakanlığına tanındığına göre, bu planların ne şekilde hazırlanacağı konusu anılan Bakanlığın takdirinde olup, yapılan planlarla ilgili iddia ve itirazları bulunan gerçek ve tüzel kişilerin bu planları yargısal denetime tabi tutturma, yani dava açma hakları zaten bulunmaktadır. denilmiş, ayrıca yapılacak uygulamanın açıklığa kavuşturulması ve Bakanlıklar arasındaki görüş farklılıklarının giderilmesi amacıyla Danıştay 1.Dairesinin istişari görüşünün talep edilebileceğini” belirtilmiştir.

Danıştay 1.Dairesinin benzer bir konuda verdiği 2005/1534 Karar no, 2005/845 Esas no lu 23/12/2005 tarihli İmar Planlarını Yapmaya Yetkili İdarelerin Tespiti Konusunda Düşülen Duraksamanın Giderilmesine Yönelik İstişare Kararında; “...Görüldüğü gibi özel kanunlarda yer alan plan yapılmasına ilişkin hükümler; 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun yukarıda belirtilen maddeleri ile 3194 sayılı İmar Kanununun 4 üncü maddesi karşısında özel hükümler niteliğindedir. Özel kanunlarda yer alan plan yapma yetkisine ilişkin hükümler bir kanun hükmü ile yürürlükten kaldırılmadığı sürece özel kanunlarla yetkili kılınan kurum ve kuruluşların bu yetkilerinin devam ettiği açıktır.” denilmektedir.

Konunun incelenmesi sonucunda;

2872 sayılı Çevre Kanununun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi, 4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (h) ve 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (c) bentleri, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a)-(b) ve 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (c) bentleri, 5393 sayılı Belediye Kanununun 18 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde öngörülen hükümler ile Başbakanlık Hukuk Müşavirliğinin 14/10/2008 tarihli ve 4626 sayılı görüşü ve Danıştay Birinci Dairesinin 2005/1534 Karar No, 2005/845 Esas No’lu 23/12/2005 tarihli İmar Planlarını Yapmaya Yetkili İdarelerin Tespiti Konusunda Düşülen

Duraksamanın Giderilmesine Yönelik İstişare kararında getirilen ilkeler doğrultusunda, il çevre düzeni planının, valinin koordinasyonunda büyükşehirlerde büyükşehir belediyeleri, diğer illerde il belediyesi ve il özel idaresi tarafından müştereken birlikte yapılması, bölge ve havza bazında 1/50.000-1/100.000 ölçekli olarak yapılan çevre düzeni planlarının ise ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde Çevre ve Orman Bakanlığınca yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

Bilgi ve gereğini rica ederim.

Ercan TOPACA
Vali
Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : B.05.0.MAH.0.06.01.00/12279-40197
Konu : Çevre düzeni planı.

12/ 5 /2009

MUĞLA İL ÖZEL İDARESİNE

İlgi : 6/4/2009 tarihli ve 5728 sayılı yazınız.

İlgi yazınızda, il çevre düzeni planının Valinin koordinasyonunda il özel idarelerince yaptırılıp yaptırılmayacağı sorulmaktadır.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 6 ncı maddesinde, “İl çevre düzeni plânı; valinin koordinasyonunda, büyükşehirlerde büyükşehir belediyeleri, diğer illerde il belediyesi ve il özel idaresi ile birlikte yapılır. İl çevre düzeni plânı belediye meclisi ile il genel meclisi tarafından onaylanır. Belediye sınırları il sınırı olan Büyükşehir Belediyelerinde il çevre düzeni planı ilgili Büyükşehir Belediyeleri tarafından yapılır veya yaptırılır ve doğrudan Belediye Meclisi tarafından onaylanır.” hükmü,

3194 sayılı İmar Kanununun 5 inci maddesinde; Çevre düzeni planı; “ Ülke ve bölge plan kararlarına uygun olarak konut, sanayi, tarım, turizm, ulaşım gibi yerleşme ve arazi kullanılması kararlarını belirleyen plandır.” şeklinde ve Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmeliğin 3 üncü maddesinde; “ Çevre Düzeni Planı: Konut, sanayi, tarım, turizm, ulaşım gibi sektörler ile kentsel, kırsal yapı ve gelişme ile doğal ve kültürel değerler arasında koruma-kullanma dengesini sağlayan ve arazi kullanım kararlarını belirleyen yönetsel, mekansal ve işlevsel bütünlük gösteren sınırlar içinde, varsa bölge planı kararlarına uygun olarak yapılan, idareler arası koordinasyon esaslarını belirleyen, 1/25.000, 1/50.000, 1/100.000, veya 1/200.000 ölçekte hazırlanan, plan notları ve raporuyla bir bütün olan plan ” olarak tarif edilmiştir.

Diğer taraftan, 2872 sayılı Çevre Kanununun 9 ncu maddesinde; “Ülke fizikî mekânında, sürdürülebilir kalkınma ilkesi doğrultusunda, koruma-kullanma dengesi gözetilerek kentsel ve kırsal nüfusun barınma, çalışma, dinlenme, ulaşım gibi ihtiyaçların karşılanması sonucu oluşabilecek çevre kirliliğini önlemek amacıyla nazım ve uygulama imar plânlarına esas teşkil etmek üzere bölge ve havza bazında 1/50.000-1/100.000 ölçekli çevre düzeni plânları Bakanlıkça yapılır, yaptırılır ve onaylanır.” hükmü yer almıştır.

Bu hükümlerin birlikte değerlendirilmesi sonucu, 5302 sayılı Kanun gereğince, 3194 sayılı Kanun ve Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelik kapsamında belirlenen tanım ve ölçeklerde, il sınırları içinde olmak kaydıyla, çevre düzeni planlarının hazırlanarak yürürlüğe konulması konusunda il özel idareleri genel olarak yetkili, görevli ve sorumlu kılınmıştır.

Ancak, özel olarak 2872 sayılı Kanunun 9 uncu maddesi gereğince Çevre Bakanlığınca, sürdürülebilir kalkınma ilkesi doğrultusunda, çevre kirliliğini önlemek amacıyla bölge ve havza bazında 1/50.000 ile 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planı yapılmış ise, bu plana aykırı olmamak kaydıyla 1/25.000 ölçekli çevre düzeni planının il özel idaresince yapılması gerektiği ve söz konusu çevre düzeni planlarının il özel idarelerinin kendi imkanları ile yapılabileceği gibi ihale etmek suretiyle yaptırılabilceği değerlendirilmektedir.

Bilgi ve gereğini rica ederim.

Ercan TOPACA
Vali
Bakan a.
Genel Müdür

T.C
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı :B.05.0.MAH.0.06.01.00/8405-40127
Konu : Çevre düzeni planı.

2/ 4 /2009

KAHRAMANMARAŞ İL ÖZEL İDARESİNE

İlgi : 23/1/2009 tarihli ve 169-1108 sayılı yazınız.

İlgi yazınızda, 1/100.000 ölçekli il çevre düzeni planının İl Özel İdaresi tarafından hazırlanmasında bir sakınca olup olmadığı ayrıca 1/100.000 ölçekli il çevre düzeni planı olmadan 1/25.000 ölçekli il çevre düzeni planının yapılıp yapılamayacağı sorulmaktadır.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 6 ncı maddesinde, “İl çevre düzeni plânı; valinin koordinasyonunda, büyükşehirlerde büyükşehir belediyeleri, diğer illerde il belediyesi ve il özel idaresi ile birlikte yapılır. İl çevre düzeni plânı belediye meclisi ile il genel meclisi tarafından onaylanır. Belediye sınırları il sınırı olan Büyükşehir Belediyelerinde il çevre düzeni planı ilgili Büyükşehir Belediyeleri tarafından yapılır veya yaptırılır ve doğrudan Belediye Meclisi tarafından onaylanır.” hükmü,

3194 sayılı İmar Kanununun 5 inci maddesinde; Çevre düzeni planı; “ Ülke ve bölge plan kararlarına uygun olarak konut, sanayi, tarım, turizm, ulaşım gibi yerleşme ve arazi kullanılması kararlarını belirleyen plandır.” şeklinde ve Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmeliğin 3 üncü maddesinde; “ Çevre Düzeni Planı: Konut, sanayi, tarım, turizm, ulaşım gibi sektörler ile kentsel, kırsal yapı ve gelişme ile doğal ve kültürel değerler arasında koruma-kullanma dengesini sağlayan ve arazi kullanım kararlarını belirleyen yönetsel, mekansal ve işlevsel bütünlük gösteren sınırlar içinde, varsa bölge planı kararlarına uygun olarak yapılan, idareler arası koordinasyon esaslarını belirleyen, 1/25.000, 1/50.000, 1/100.000, veya 1/200.000 ölçekte hazırlanan, plan notları ve raporuyla bir bütün olan plan ” olarak tarif edilmiştir.

Diğer taraftan, 2872 sayılı Çevre Kanununun 9 ncu maddesinde; “Ülke fizikî mekânında, sürdürülebilir kalkınma ilkesi doğrultusunda, koruma-kullanma dengesi gözetilerek kentsel ve kırsal nüfusun barınma, çalışma, dinlenme, ulaşım gibi ihtiyaçların karşılanması sonucu oluşabilecek çevre kirliliğini önlemek amacıyla nazım ve uygulama imar plânlarına esas teşkil etmek üzere bölge ve havza bazında 1/50.000-1/100.000 ölçekli çevre düzeni plânları Bakanlıkça yapılır, yaptırılır ve onaylanır.” hükmü yer almıştır.

Bu hükümlerin birlikte değerlendirilmesi sonucu, 5302 sayılı Kanun gereğince, 3194 sayılı Kanun ve Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelik kapsamında belirlenen tanım ve ölçeklerde, il sınırları içinde olmak kaydıyla, çevre düzeni planlarının hazırlanarak yürürlüğe konulması konusunda il özel idareleri genel olarak yetkili, görevli ve sorumlu kılınmıştır.

Ancak, özel olarak 2872 sayılı Kanunun 9 uncu maddesi gereğince, sürdürülebilir kalkınma ilkesi doğrultusunda, çevre kirliliğini önlemek amacıyla bölge ve havza bazında 1/50.000 ile 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planı yapılmış ise, bu taktirde 1/25.000 ölçekli çevre düzeni planının yine il özel idaresinin yapması gerektiği değerlendirilmektedir.

Bilgi ve gereğini rica ederim.

Ercan TOPACA
Vali
Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı :B.05.0.MAH.0.06.01.00/8404-40126
Konu : Çevre düzeni planı.

2/ 4 /2009

MUĞLA İL ÖZEL İDARESİNE

İlgi : 13/2/2009 tarihli ve 1875 sayılı yazınız.

İlgi yazınızda, 1/25.000 ölçekli Muğla İli Çevre Düzeni Planına esas teşkil edecek ülke, il, ilçe, bucak, belediye ve köy sınırları ile yapılması planlanan 1/25.000 Ölçekli Muğla İli Çevre Düzeni planıyla ilgili olarak, Bakanlık görüşümüz sorulmaktadır.

İl özel idareleri; 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununa göre, il halkının mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisidir.

5302 sayılı Kanununun 6 ncı maddesine göre, il çevre düzeni planı, il özel idaresi ve il belediyesi tarafından valinin koordinasyonunda birlikte yapılarak, il belediye meclisi ve il genel meclisi tarafından onaylanır. İl sınırı büyükşehir belediye sınırı olan illerde ise, çevre düzeni planı büyükşehir belediyesi tarafından yapılır ve doğrudan büyükşehir belediye meclisi tarafından onaylanır.

Bu çerçevede, ilgi yazınızda belirtilen bilgi ve belgelerin, planlama konusunda yetkili olan kurumlardan istenebileceği ve çevre düzeni planının, valinin koordinasyonunda il belediyesi ile birlikte il özel idaresi tarafından yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

Bilgi ve gereğini rica ederim.

Ercan TOPACA
Vali
Bakan a.
Genel Müdür